

Зв'язкова Клима Савура

По вулиці О. Лятуринської в Костополі в невеликій хатині живе старенька жінка Параскева Мирончук, проста і скромна людина. Але не багатом, напевно, відомо, що під час Другої світової війни вона була учасницею визвольних змагань, боролася за свободу рідної України. Їй і самій не віриться, що за плечима уже майже дев'ять десятиліть. Проте радіє, що Україна стала незалежною державою. Не раз Параскева Макарівна ділилася спогадами із жителями міста про буремні роки. Її хвилюючі виступи слухала і учнівська молодь

Авторові цих рядків доводилося зустрічатися з нею і записувати розповіді про пережите. Родом вона із Костополя. Батьки були хліборобами. Мали 12 десятин землі. Та й сім'я була чималенька - 5 дочок і 4 синів. Закінчила Параскева Мирончук тільки три класи. Вчилася у школі № 2 (в тій, що біля церкви, нині це - ЗОШ № 4). Запам'яталася їй учителька Крушинська, що викладала українську мову.

...У січні 1941 року, за перших советів, стала членом ОУН. Звичайно, небезпека чатувала на кожному кроці. Але 20-річна дівчина добре усвідомлювала, що без жертв свободи здобути не можна.

А сталося це так, - розгортає нитку спогадів співрозмовниця. - Знайомі дівчата запросили мене прийти увечері до Євгенії Олексієнко. Там було багато хлопців. Знала я тільки одного - Григорука.

Відразу отримала доручення - піти в село Рокитне з певним завданням. Щоб не натрапити на провокаторів - донощиків, за паролем служили ткацьке начиння і паролі: «Чи не могли б ви виткати полотно?». Підійшла до онієї хати, яка притулилася до лісу. На слова паролі відповіді не отримала. Тоді постукала до іншої хатини. На моє питання хлопці вискочили з іншої кімнати і сказали: «Можемо!». Мені було доручено занести харчі до Марії Степанович, котра жила в Костополі по вул. Заріччя. Їжа була призначена для підпільників.

Далі Параскева Мирончук розповіла про те, що в селі Яблунне був вишкіл. Навчали підпільників історії України. Радянські спецслужби натрапили на слід українських патріотів. Були заарештовані костополянці Іван Грип'іч і Параскева Трофимчук. Їх покарали - вислати в далекі сибірські табори.

На початку липня 1941 року німці зайняли Костопіль. Перші місяці окупанти «загравати» з українцями. А коли стало зрозумілим, що фашисти Україні готують колоніальне рабство, на Костополянщині виникають перші повстанські загони, а село Гутвин

Мирончук теж вливається в ряди повстанців. В селі Чудви її знайомлять із Головнокомандувачем УПА-Північ Климом Савурою (Дмитром Клячківським).

- Звертаючись до мене, — згадує підпільниця. - він пояснив: «Ти будеш зватися не Параскою, а Ніною. Мене називатимеш «Дядя Галина». Як зв'язкова, я виконувала важливі секретні доручення. Запам'ятався мені великий схрон у Бичалі, де знаходилася друкарня. Там видавали газету, помісму, великим форматом.

В Аннелівці (нині с. Ганнівка) теж була друкарня, але невеличка, в якій випускати листівки. Я їх розносила по навколишніх селах. Не забувся мені такий випадок. Коли йшли ковпаківці, бандерівці їх пропустили, бо була така домовленість, але червоні партизани слова не дотримали і відкрили вогонь. У бою загинуло 9 наших повстанців. Чимато полягло в цій сугищі і ковпаківців.

У своєму серці Параскева Мирончук зберігає теплий спогад про художника Ніла Хасевича, котрий мав псевдо Бей:

- В Гутвині, де був штаб УПА, ми не раз з ним зустрічалися. Ніл був середнього зросту, лисим, смуглявим. Хоч не мав ноги, але часто ходив на протезі без патиці в руці. В одній кімнаті жив Бей, в іншій - Клим Савур. Мені часто доводилося з ними зустрічатися. Художник постійно малював, писав, щось робив на шматку дерева. Одного разу Хасевич вирішив змалювати з мене портрет. Попросив сісти на купині серед боліт і позувати. То було в Гутвині влітку 1943 року. Ніл так гарно мене змалював, що я просила, аби він подарував цей портрет. Художник, усміхаючись лагідно, сказав: «Хай буде в нас...» Шкода, що картина не збереглася.

Такою була молодість 89-річної Параскеви Мирончук, сповнена небезпек, тривог і світлих сподівань. За свою ширю любов до України їй довелося зазнати важких випробувань у далеких сибірських краях.